



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „Zupełnie inna lekcja przyrody” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Scenariusz zajęć terenowych

Autorka scenariusza i realizatorka lekcji: Renata Prendecka

Temat: Szkolna Zupełnie Inna Lekcja Przyrody.

A. Wstęp

Wprowadzenie merytoryczne:

Zajęcia odbywać się będą na terenie gminy Polanów, na terenie zalesionym wokół miasta Polanowa. Teren urozmaicony pod względem ukształtowania powierzchni – rzeźba polodowcowa oraz pod względem hydrologicznym – rzeka i jezioro polodowcowe. Ponadto uczniowie mają możliwość rozpoznania formacji roślinnej oraz poszczególnych gatunków roślin.

Czas realizacji – 3 godziny (180 minut)

Cele ogólne:

Zadania uczniów polegają na:

- przejściu wyznaczonej trasy przy użyciu mapy i kompasu,
- zaznaczeniu trasy przemarszu na mapie topograficznej w skali 1 : 10 000,
- rozpoznaniu i opisanu form terenu na wyznaczonych stanowiskach,
- rozpoznaniu, przy pomocy atlasu roślin, wybranych gatunków roślin,
- rozpoznaniu i podaniu genezy wybranych skał,
- obliczeniu średniego czasu przemarszu.

Taka forma zajęć pozwala na sprawdzeniu w praktyce zdobytej wcześniej wiedzy teoretycznej z zakresu geografii fizycznej oraz biologii. Uczniowie lepiej poznają genezę terenu, którym mieszkają.

Umiejętności: Uczeń:

- orientowania mapy w terenie,
- wyznaczania azymutu,
- posługiwania się mapą topograficzną w terenie,
- rozpoznawania form terenu,
- rozpoznawania gatunków roślin przy wykorzystaniu „Atlasu roślin”

- I. Uczeń nauczy się opisywać napotkane formy terenu i określić ich genezę,



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „Zupełnie inna lekcja przyrody” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

- II. Uczeń rozwinie umiejętność pracy w zespole, z uwzględnieniem podziału zadań, współodpowiedzialności za realizację zadania,
- III. Uczeń przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas zajęć w terenie.

Cele operacyjne zajęć:

Uczeń:

- zaznaczy na mapie trasę przemarszu oraz stanowiska pracy,
- odczyta azymut,
- rozpozna i nazwie formy terenu, np. dolinę rzeczną, pagórek morenowy,
- oczko polodowcowe,
- opiszze wskazane formy terenu, omówi procesy podczas których powstały,
- rozpozna skały i omówi ich pochodzenie,
- rozpozna rośliny,
- spisz w karcie pracy:
 - azymut,
 - formę terenu,
 - opis formy terenu,
 - pochodzenie formy terenu,
 - nazwę rozpoznanej skały i jej genezę,
 - nazwę rozpoznanej rośliny,
- zanotuje godzinę wymarszu i powrotu,
- obliczy długość trasy,
- obliczy średnią prędkość przemarszu,
- omówi wyniki swoich badań.

Elementy podstawy programowej kształcenia ogólnego:

- I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej. Uczeń dokonuje obserwacji i pomiarów w terenie; potrafi korzystać z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
- II. Identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów. Uczeń posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym w toku opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym;
- III. Stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce.
- IV. Kształtowanie postaw.

Uczeń rozwija w sobie: ciekawość świata poprzez zainteresowanie własnym regionem,

Ponadto:



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „**Zupełnie inna lekcja przyrody**” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

1. Mapa:

- 1.1. wykazuje znaczenie skali mapy w przedstawianiu różnych informacji geograficznych na mapie; posługuje się skalą mapy do obliczenia odległości w terenie;
- 1.2. odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych;
- 1.3. posługuje się w terenie planem, mapą topograficzną, turystyczną, samochodową (m.in. orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie i w terenie);
- 1.4. identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach, zdjęciach lotniczych i satelitarnych oraz mapach topograficznych;
- 1.5. określa położenie geograficzne oraz matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie;
3. Wybrane zagadnienia z geografii fizycznej
- 3.6. posługuje się ze zrozumieniem pojęciem wietrzenia i erozji; przedstawia rzeźbotwórczą rolę wód płynących, fal morskich, wiatru, lądolodów i lodowców górskich;
- 3.7. rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działania czynników rzeźbotwórczych.
4. Położenie i środowisko przyrodnicze Polski:
- 4.2. opisuje najważniejsze wydarzenia (obrazy) z przeszłości geologicznej Polski: powstanie węgla kamiennego, powstawanie gór, zalewy mórz, zlodowacenia; wykazuje zależności pomiędzy współczesną rzeźbą Polski a wybranymi wydarzeniami geologicznymi;
- 4.3. rozpoznaje główne rodzaje skał występujących we własnym regionie i w Polsce; wskazuje na mapie najważniejsze obszary ich występowania; podaje przykłady wykorzystania skał w różnych dziedzinach życia człowieka;
7. Regiony geograficzne Polski
- 7.2. charakteryzuje, na podstawie map tematycznych, środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych Polski, ze szczególnym uwzględnieniem własnego regionu (również na podstawie obserwacji terenowych);

Materiały potrzebne do realizacji zajęć:

- mapa topograficzna regionu,
- kompas,
- długopis,
- kolorowy długopis lub kredka,



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „Zupełnie inna lekcja przyrody” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

- ołówek,
- karta pracy,
- linijka,
- lupa,
- atlas roślin.

B. Przebieg zajęć – instrukcja dla nauczyciela

Miejsce i czas zajęć:

Okolice Polanowa - lasy nadleśnictwa Polanów, wokół Warblewskiej Góry i na Warblewskiej Górze.

Czas to dwie godziny 20 minut - zajęcia w terenie, 40 minut - omówienie i podsumowanie zajęć w klasie (czas realizacji może być płynny).

Organizacja zajęć:

- uczniowie podzieleni na grupy czteroosobowe,
- sprzęt i materiały zgromadzone i przygotowane zostają przez nauczyciela,
- uczniowie przygotowują: materiały do pisania, linijki, ewentualnie atlasy roślin,
- wyjście na zajęcia terenowe należy zgłosić dyrektorowi szkoły i wpisać do książki wyjść,
- na lekcji poprzedzającej zajęcia terenowe, korzystne jest przypomnienie uczniom metody orientowania mapy, określania azymutu, obliczanie odległości rzeczywistej na podstawie skali mapy, obliczanie prędkości,
- uczniowie wraz z opiekunem poruszają się chodnikiem aż do punktu pierwszego,
- przed rozpoczęciem zajęć, uczniowie poinformowani są o :
 - obowiązujących zasadach zachowania bezpieczeństwa,
 - zadaniach do wykonania,
 - podzieleniu na zespoły zadaniowe,
 - wyznaczeniu lidera zespołu, który odpowiada za koordynowanie pracy grupy, dba o kompletny zwrot materiałów,

Przebieg zajęć:

I. Faza wstępna.

- zbiórka w klasie, sprawdzenie obecności,
- podział na grupy, wyznaczenie lidera,
- poinformowanie o zasadach podczas zajęć,
- rozdanie liderom materiałów,
- przedstawienie zakresu zadań, odpowiedzi na ewentualne pytania i wątpliwości uczniów.

II. Faza realizacyjna.

- zapis w księdze wyjść,



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „**Zupełnie inna lekcja przyrody**” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

-
- zanotowanie przez uczniów godziny wyjścia,
 - przejście zwartą grupą do stanowiska pierwszego,
 - realizacja zadań zgodnie z wcześniejszą instrukcją:
 - oznaczenie punktu na mapie,
 - wypełnienie karty zadań,
 - wyznaczenie azymutu kolejnego punktu,
 - zaznaczenie trasy przemarszu.
 - powrót zwartą grupą do szkoły,
 - zanotowanie godziny powrotu,

III Faza podsumowująca.

- obliczenie długości trasy,
- obliczenie średniej prędkości przemarszu z postojami,
- omówienie wyników przeprowadzonych badań przez wyznaczonych przedstawicieli poszczególnych grup.
- krótkie podsumowanie zajęć przez nauczyciela, przeprowadzenie ankiety nt. atrakcyjności zajęć, stopnia realizacji założonych celów.



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „Zupełnie inna lekcja przyrody” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Szkolna Zupełnie Inna Lekcja Przyrody - zajęcia terenowe.

Nazwiska i imiona członków zespołu:

Nazwisko i imię lidera zespołu :

Zestaw pomocy: karta pracy, kopia mapy topograficznej terenu, kompas, lupa, linijka, przybory do pisania, atlas roślin,

Zadania dla grupy:

1. Zanotuj godzinę wymarszu.
2. Przy pomocy mapy i kompasu pokonaj trasę od pkt. 1 do pkt. 5.
3. Trasę przemarszu zaznacz kolorowym długopisem na mapie.
4. Wypełnij kartę pracy.

Przed rozpoczęciem pracy z mapą, pamiętaj o zorientowaniu mapy przy pomocy kompasu.

| Nr stanowiska | Azymut | Rozpoznaj i nazwij formy terenu | Opisz formy terenu | Podaj genezę (pochodzenie formy terenu) | Rozpoznaj (nazwij) skały, określ pochodzenia skały (geneza) | Rozpoznaj gatunek rośliny |
|---------------|-----------------------|------------------------------------|-----------------------|---|--|------------------------------|
| 1. | Określ azymut pkt. 2. | | | | | |



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Projekt „Zupełnie inna lekcja przyrody” dofinansowany
ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

| | | | | | | |
|----|-----------------------|--|--|--|--|--|
| 2. | Określ azymut pkt. 3. | | | | | |
| 3. | Określ azymut pkt. 4. | | | | | |
| 4. | Określ azymut pkt. 5. | | | | | |
| 5. | | | | | | |

5. Zanotuj godzinę powrotu:.....
6. Oblicz długość trasy.....
7. Oblicz średnią prędkość przemarszu